

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Dato: 21. februar 2005
Kontor: 3.k.kd., Valg
J.nr.: 2005-40722-1
Sagsbeh.: ABP
Fil-navn: RedegørStsedValgbøger

Redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne ved folketingsvalget den 8. februar 2005

Den gennemgang af stemmesedlerne og valgbøgerne, der er foretaget i forbindelse med den endelige opgørelse af valget, har givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til nedenstående bemærkninger om stemmesedlerne, valgbøgerne, de ugyldige stemmesedler og brevstemmer, der ikke er taget i betragtning.

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning er i henhold til § 43, stk. 4, i lov om valg til Folketinget (lovbekendtgørelse nr. 704 af 27. juni 2004) fastsat i Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 742 af 1. december 1989 om stemmesedler til brug ved folketingsvalg, som ændret ved bekendtgørelse nr. 307 af 3. maj 2001 og bekendtgørelse nr. 955 af 1. november 2001. Reglerne om stemmesedlerne er således uændrede i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved folketingsvalget den 20. november 2001.

Kandidaternes navne skal som hovedregel opføres i én kolonne. I tilfælde, hvor der til valget er opstillet et så stort antal kandidater, at stemmesedlen vil blive uforholdsmæssig lang, såfremt kandidaternes navne anføres i én kolonne, kan valgbestyrelsen beslutte, at kandidaternes navne inden for hvert partifelt skal opføres i to eller flere kolonner.

Den ene valgbestyrelse, der ved valget i 2001 fremstillede stemmesedler med kandidaternes navne i to kolonner, har også gjort det ved dette valg. Det drejer sig om valgbestyrelsen for Århus Amtskreds 5. kreds, Mariager. Alle andre valgbestyrelser har i overensstemmelse med hovedreglen fremstillet stemmesedler med kandidaternes navne i én kolonne.

Stemmesedlerne i de forskellige opstillingskredse har i øvrigt en ensartet udformning (når bortses fra den opstillingskreds, der har anvendt stemmesedler med to kolonner).

På stemmesedlerne i Vestsjællands Amtskreds 4. kreds, Kalundborg, er Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne anført med bogstavbetegnelsen Y i stedet for bogstavbetegnelsen Ø, jf. i øvrigt nedenfor i afsnit 2.5. om bemærkninger i valgbøgerne.

Vedrørende stemmesedlerne skal i øvrigt bemærkes, at feltet for kandidater uden for partierne i 19 opstillingskredse er forsynet med overskriften

"Kandidater uden for partierne" i stedet for "Uden for partierne", som fastsat i § 7, stk. 1, i ovennævnte bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folketingsvalg. I 2001 var der to opstillingskredse, der fejlagtigt havde anvendt overskriften "Kandidater uden for partierne" i stedet for "Uden for partierne".

I Storstrøms Amtskreds 3. kreds, Vordingborg, er navnene på alle seks kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne anført med halvfede typer. Kun navnet på den først anførte kandidat skulle have været anført med halvfede typer, idet kun denne kandidat var opstillet i opstillingskredsen, mens navnene på de øvrige fem kandidater skulle have været anført med almindelige typer, jf. § 6, stk. 2 og 3, i ovennævnte bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folketingsvalg. I denne opstillingskreds var endvidere kandidaten uden for partierne fejlagtigt anført med halvfede typer i stedet for med almindelige typer, idet denne kandidat ikke var opstillet i 3. kreds, Vordingborg, men alene i 5. kreds, Maribo, jf. § 7, stk. 2, i ovennævnte bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folketingsvalg. Stemmesedlerne i 4. kreds, Nakskov, er behæftet med den samme fejl.

I Sønderjyllands Amtskreds 4. kreds, Augustenborg, er navnene på de tre kandidater for M. Minoritetspartiet, der alle var opstillet i kredsen, anført i alfabetisk rækkefølge, uanset at kandidat nr. to efter alfabetrækkefølgen var nomineret i kredsen og derfor skulle have været anført som nr. 1, jf. § 6, stk. 2, sidste pkt., i ovennævnte bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved folketingsvalg. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.5. nedenfor om bemærkninger i valgbøgerne.

Endelig kan nævnes, at der på stemmesedlerne for tre opstillingskredse i stedet for teksten: "Sæt x til højre for et partinavn eller et kandidatnavn. Sæt kun ét x på stemmesedlen" er anført teksten: "Sæt x til højre for en listebetegnelse (et partinavn) eller et kandidatnavn. Sæt kun ét x på stemmesedlen", dvs. den tekst, der skal anføres på stemmesedlerne til kommunale valg, jf. bekendtgørelse nr. 308 af 3. maj 2001 om ændring af bekendtgørelsen om stemmesedler til brug ved kommunale valg.

2. Valgbøgerne

2.1. Indhold og udformning

Der er ikke foretaget ændringer af valgbogen i forhold til den valgbog, der blev benyttet ved folketingsvalget i 2001.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet lader ikke mere fremstille en valgbog til brug ved folketingsvalg.

De valgbestyrelser, der benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, kan selv udskrive en valgbog fra dette system. Efter aftale med Indenrigs- og Sundhedsministeriet udskriver og udsender KMD A/S til de valgbestyrelser, der ikke benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, en valgbog til manuel udfyldelse, der er fortrykt med afstemningsområder og –steder.

De kommunalbestyrelser, der benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, kan tilsvarende selv udskrive afstemningsbøger fra dette system, ligesom de kommunalbestyrelser, der ikke benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, fra KMD A/S kan få tilsendt afstemningsbøger til manuel udfyldning. De kommunalbestyrelser, der har ønsket dette, har dog i stedet kunnet benytte de afstemningsbøger, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ladet fremstille til brug ved folketingsvalg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har godkendt udformningen af de valgbøger og afstemningsbøger, der kan udskrives fra KMD A/S's valgopgørelsessystem.

Ved folketingsvalget i 2005 har 75 valgbestyrelser, der dækker 101 opstillingskredse, benyttet KMD A/S's valgopgørelsessystem, mens to valgbestyrelser, der dækker de resterende to opstillingskredse (Vestsjællands Amtskreds 2. kreds, Nykøbing, og Ringkøbing Amtskreds 3. kreds, Herning), ikke benytter dette system.

De valgbestyrelser, der benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, har indsendt valgbogen såvel elektronisk som i en papirudgave. Den elektroniske valgbog indeholder bl.a. på samme måde som papirudgaven oplysninger om personlige stemmer og listestemmer opgjort for opstillingskredsen under ét. Herudover indeholder den elektroniske valgbog oplysninger om de personlige stemmer og partistemmer opgjort for de enkelte afstemningssteder/afstemningsområder.

De to opstillingskredse, der ikke benytter KMD A/S's valgopgørelsessystem, har alene indsendt valgbogen i en papirudgave og har herudover pr. e-post indsendt oplysninger om de personlige stemmer og partistemmer opgjort for de enkelte afstemningssteder/afstemningsområder.

De indsendte eksemplarer af valgbøger på papir har alle været af tilfredsstillende kvalitet.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbog er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde konstateret, at dette var tilfældet.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret fejl vedrørende de anførte tal for antal stemmeberettigede og antal vælgere afmærket på valglisten samt for antal for sent modtagne brevstemmer. Disse fejl har i alle tilfælde kunne berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

Ved gennemgangen af oplysningerne i valgbøgerne om årsagen til, at stemmesedler er erklæret ugyldige, har ministeriet foretaget en særlig kon-

trol af, hvorvidt ugyldighedsgrunden: Kryds ud for ordene ”Uden for partierne”, jf. § 8 i bekendtgørelse nr. 438 af 31. maj 2001 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til folketingsvalg, alene anvendes i de opstillingskredse, hvor denne ugyldighedsgrund kan forekomme, dvs. i tilfælde, hvor der er opstillet to eller flere kandidater uden for partierne i vedkommende stor- eller amtskreds, hvilket ved dette valg var tilfældet i Østre Storkreds (3 kandidater uden for partierne), Bomholms Amtskreds (2 kandidater uden for partierne) og Nordjyllands Amtskreds (3 kandidater uden for partierne).

Denne kontrol viste, at nævnte ugyldighedsgrund forekom i 13 opstillingskredse i stor- og amtskredse, hvor der kun var opstillet én kandidat uden for partierne, og i 9 opstillingskredse i amtskredse, hvor der ikke var opstillet nogen kandidat uden for partierne.

Efter henvendelse til de pågældende valgbestyrelser blev de pågældende ugyldige stemmesedler i den førstnævnte gruppe af opstillingskredse (kun én kandidat uden for partierne) i nogle tilfælde ændret til at være en gyldig stemme for den pågældende kandidat uden for partierne, mens der i andre tilfælde var tale om, at den eller de pågældende stemmesedler var registreret under en forkert ugyldighedsgrund. I sidstnævnte gruppe af opstillingskredse (ingen kandidat uden for partierne) var der i alle tilfælde tale om, at den eller de pågældende stemmesedler var registreret under en forkert ugyldighedsgrund.

I modsætning til ved tidligere folketingsvalg, senest valget i 2001, er der ved dette valg ingen valgbøger med afrundingsfejl ved fordeling af partistemmer. I 2001 var der afrundingsfejl i 62 valgbøger.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgbogen kan ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal eller lignende. Som et supplement til den talmæssige revision foretager ministeriet derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man, når den talmæssige revision er gennemført, gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen.

I forbindelse med folketingsvalget i 2001 ibrugtog ministeriet et informationsteknologisk analyseværktøj, der ved anvendelse af videregående statistiske metoder kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer. Dette værktøj er siden da blevet videreudviklet og er såvel ved Europa-Parlamentsvalget den 13. juni 2004 som ved dette folketingsvalg blevet benyttet til kontrol af de elektronisk modtagne oplysninger om de personlige stemmetal opgjort for de enkelte afstem-

ningssteder/afstemningsområder. Ved denne kontrol blev afdækket, at der på 13 ud af de i alt 1.812 afstemningssteder, hvor oplysninger var modtaget elektronisk via KMD A/S's valgopgørelsessystem, var anledning til at undersøge, om der for et eller flere partier kunne være sket ombytning af personlige stemmetal inden for det pågældende parti. Det drejer sig om følgende opstillingskredse og afstemningssteder: 1) Københavns Amtskreds 4. kreds, Glostrup, Grønhøjsskolen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Det Radikale Venstre, 2) Frederiksborg Amtskreds 1. kreds, Helsingør, Snekkersten, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Det Radikale Venstre, 3) Storstrøms Amtskreds 5. kreds, Maribo, Kettinge, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet, 4) Fyns Amtskreds 4. kreds, Kerteminde, Birkende, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for A. Socialdemokratiet, 5) Fyns Amtskreds 4. kreds, Kerteminde, Ullerslev, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for A. Socialdemokratiet 6) Fyns Amtskreds 8. kreds, Svendborg, Tryggelev, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet, 7) Sønderjyllands Amtskreds 5. kreds, Tønder, Tønder 2, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, 8) Vejle Amtskreds 3. kreds, Vejle, Hvejsel, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Det Radikale Venstre, 9) Ringkøbing Amtskreds 2. kreds, Holstebro, Hjerm, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for F. Socialistisk Folkeparti, 10) Århus Amtskreds 2. kreds, Århus Nord, Bjørnshøjcentret, Trige, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for B. Det Radikale Venstre, 11) Århus Amtskreds 4. kreds, Århus Vest, Højvangskolen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, 12) Århus Amtskreds 10. kreds, Silkeborg, Kragelund, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for O. Dansk Folkeparti, og 13) Viborg Amtskreds 2. kreds, Morsø, Thorup, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet.

De pågældende valgbestyrelser blev bedt om at foretage en nærmere vurdering og/eller undersøgelse af, om der eventuelt kunne være sket ombytning af personlige stemmetal. De foretagne undersøgelser viste, at der i de tilfælde, der er nævnt ovenfor under 1) - 9) og 13), rent faktisk var sket ombytning af personlige stemmetal (fejl på tælleskemaer m.v.). I det tilfælde, der er nævnt under 11), var et antal partistemmer registreret som personlige stemmer for en bestemt kandidat, mens tallene efter valgbestyrelsens vurdering var korrekte i de tilfælde, der er nævnt under 10) og 12), og kunne forklares ud fra særlige lokale forhold.

I valgbøgerne for de opstillingskredse, hvor der blev konstateret fejl, er de personlige stemmetal derefter blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen.

De fundne fejl har i intet tilfælde haft betydning for kandidatudvælgelsen eller den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt. De fundne fejl har heller

ikke haft betydning for stedfortræderrækkefølgen for de ikke-valgte kandidater.

2.4. Lodtrækninger

I folketingsvalglovens § 73, stk. 5, 3. pkt., er det fastsat, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet foretager lodtrækning i de tilfælde, hvor to eller flere kandidater er lige berettiget til en partistemme.

Der var i alt 52 lodtrækningstilfælde fordelt på 41 valgbøger. De pågældende valgbøger er af ministeriet berigtiget med lodtrækningens resultat. I intet tilfælde har lodtrækningens resultat haft betydning for kandidatudvælgelsen eller stedfortræderrækkefølgen.

Alle valgbøger indeholdt den foreskrevne markering af, at der forelå en lodtrækningssituation.

2.5. Bemærkninger i valgbøgerne

I 63 valgbøger er der gjort bemærkninger om valgets forberedelse, afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v. Blandt de tilførte bemærkninger til valgbøgerne skal Indenrigs- og Sundhedsministeriet særlig henlede opmærksomheden på følgende:

Valgbøgerne for alle 16 opstillingskredse i Københavns Kommune indeholder på side 4 oplysning om, at der blev stjålet et antal valgkort fra en posttaske i Valby, og hvad kommunen foretog sig i anledning. Tyveriet er anmeldt til politiet.

Valgbøgerne for fire opstillingskredse i Østre Storkreds indeholder oplysning om, at et antal stemmesedler for to opstillingskredse i denne storkreds ved en fejl er blevet leveret til en eller flere forkerte opstillingskredse i storkredsen, samt om, hvad der blev foretaget i den anledning.

Valgbogen for Vestsjællands Amtskreds 4. kreds, Kalundborg, indeholder på side 4 og 83 oplysning om, at stemmesedlede var behæftet med den fejl, at Enhedslisten – De Rød-Grønne er anført med bogstavbetegnelsen Y i stedet for bogstavbetegnelsen Ø samt om, hvad valgbestyrelsen i den anledning foretog sig.

Fejlen vedrørende stemmesedlede i Kalundborgkredsen har efterfølgende givet anledning til en klage fra Enhedslistens kandidat i Kalundborgkredsen (ministeriets j. nr. 2005-4075-18).

Valgbogen for Sønderjyllands Amtskreds 1. kreds, Haderslev, indeholder på side 4 oplysning om, at der i tidsrummet kl. 13-14 blev udleveret nye stemmesedler til samtlige afstemningssteder. Årsagen hertil var, at der på

de oprindelige stemmesedler manglede en tynd streg mellem to kandidater for Kristendemokraterne.

Valgbogen for Sønderjyllands Amtskreds 4. kreds, Augustenborg, indeholder på side 4 oplysning om, at stemmesedlerne var behæftet med en fejl i henseende til rækkefølgen for de tre kandidater for Minoritetspartiet, samt om, hvad valgbestyrelsen i den anledning foretog sig.

Valgbogen for Fyns Amtskreds 7. kreds, Nyborg, indeholder på side 4 oplysning om forløbet i forbindelse med, at en nærmere angiven vælger, der mødte frem for at afgive stemme, ved en fejl allerede var afmærket i valglisten som havende afgivet stemme.

Dette forløb har efterfølgende givet anledning til en klage fra den pågældende vælger (ministeriets j. nr. 2005-4075-20).

I valgbogen for Storstrøms Amtskreds 1. kreds, Præstø, er der på side 83 en bemærkning om, at 24 stemmesedler blev kendt ugyldige, fordi der var sat x i feltet oven over feltet for Socialdemokratiet, dvs. i det "felt", der indeholder vejledning om afkrydsning af stemmesedlen. Valgbestyrelsen beder om, at det overvejes, hvorvidt dette felt kan udformes på en sådan måde, at denne fejlrisiko mindskes. En tilsvarende bemærkning og opfordring indeholdes på side 83 i valgbogen for Ribe Amtskreds 4. kreds, Grindsted, hvor i alt 11 stemmesedler blev kendt ugyldige af nævnte årsag.

Det kan i denne forbindelse oplyses, at valgbestyrelsen for Roskilde Amtskreds 2. kreds, Køge, ved brev af 11. februar 2005 har rettet henvendelse til ministeriet om samme spørgsmål, idet der i Køgekredsen var i alt 39 stemmesedler, der blev kendt ugyldige af nævnte årsag.

3. Kandidatfortegnelserne

Som bilag til valgbøgerne er vedlagt Den Store Fortegnelse over de opstillede kandidater i vedkommende stor- eller amtskreds, som udarbejdes af vedkommende anmeldelsesmyndighed og sendes til valgbestyrelserne til brug for fremstilling af stemmesedler. Ministeriet skal henlede Folketingets opmærksomhed på, at det af fortegnelserne for henholdsvis Østre Storkreds, Vestre Storkreds og Sønderjyllands Amtskreds fremgår, at i alt fire af de opstillede kandidater har adresse i udlandet. I Østre Storkreds drejer det sig om to kandidater for C. Det Konservative Folkeparti, mens det i Vestre Storkreds og Sønderjyllands Amtskreds drejer sig om kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti. Ingen af disse kandidater har opnået valg. I tilfælde af, at en af disse kandidater skal indkaldes som stedfortræder, opstår imidlertid spørgsmålet om, hvorvidt kandidaten på valgdagen opfyldte bopælskravet til valgret og dermed valgbarhed. Det kan i denne forbindelse oplyses, at alle fire kandidater var optaget på valglisten til valget den 8. februar 2005 i medfør af reglerne om udlandsdanskernes valgret.

4. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 27.344 ugyldige stemmesedler, heraf 19.478 blanke stemmesedler og 7.866 andre ugyldige stemmesedler, jf. vedhæftede oversigt, hvor de ugyldige stemmesedler er fordelt på ugyldighedsgrunde opgjort for henholdsvis stemmesedler afgivet på afstemningsstedet og brevstemmesedler.

Ugyldighedsprocenten – ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (3.384.559) - blev 0,81. Ved valget i 2001 var ugyldighedsprocenten 1,01.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (19.478) blev 0,58 mod 0,74 ved valget i 2001. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (7.866) blev 0,23 mod 0,27 ved valget i 2001.

Af de i alt 27.344 ugyldige stemmesedler var 24.609 afgivet på afstemningsstedet (18.673 blanke, 5.936 andre ugyldige), mens 2.735 var ugyldige brevstemmesedler (805 blanke, 1.930 andre ugyldige). Målt i forhold til antal stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (3.217.812) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 0,76. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (166.747) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 1,64.

5. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 1.769 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2001-valget udgjorde antallet af ikke i betragtning tagne brevstemmer 1.704. I vedhæftede oversigt er de ikke i betragtning tagne brevstemmer fordelt efter årsagen hertil.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgbøgerne i alt 55 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved valget i 2001 var det tilsvarende antal for sent modtagne brevstemmer 89.

6. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser får tilsendt et eksemplar af denne redegørelse tillige med oplysning om, at Betænkning og indstilling fra Udvalget til Prøvelse af Valgene kan ses på Folketingets hjemmeside, når valget er godkendt.